

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 25. maijā
(OR. fr)

9362/22

SAN 278
PHARM 94
COVID-19 103
DEVGEN 104
PROCIV 71

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Eiropas Savienības globālās veselības stratēģijas pārskatīšana

Pielikumā pievienota prezidentvalsts informatīva piezīme, kura paredzēta kā pamats viedokļu apmaiņai par tematu "ES globālās veselības stratēģijas pārskatīšana", kas notiks *EPSCO* padomes (Veselība) 2022. gada 14. jūnija sanāksmē.

Eiropas Savienības globālās veselības stratēģijas pārskatīšana

Pēdējos mēnešos globālās veselības jautājumiem ir bijusi centrāla nozīme Savienības iestāžu un dalībvalstu paustajam vēstījumam starptautiskajā arēnā.

ES ir spējusi izrādīt atsaucību un solidaritāti ar **Eiropas komandas** starpniecību, lai **aktīvi sniegtu ieguldījumu globālajā reakcijā uz Covid-19 pandēmiju**. Tādējādi ES ir pasaulē vadošā vakcīnu eksportētāja un ziedotāja un ir nodrošinājusi ievērojamu finansējumu *ACT-A* iniciatīvai un tās *COVAX* vakcīnu pīlāram. Tā ir arī apņēmusies stiprināt jaunattīstības valstu ražošanas jaudu, izmantojot gan *ACT-A* veselības sistēmu "savienotāju", gan Eiropas komandas iniciatīvu "*MAV* +".

Kopš veselības krīzes sākuma **ES aizstāvēja spēcīgu daudzpusēju reakciju un atbalstīja PVO vadošo lomu, koordinējot reaģēšanu ārkārtas situācijās veselības jomā**. Tā pieņēma Padomes secinājumus par PVO lomas stiprināšanu ¹, kopīgi ar G20 prezidentvalsti Itāliju organizēja Globālo veselības samitu ² un atbalstīja G20 Romas deklarāciju ³. ES bija arī vadošā loma, apsverot reformas, kuru mērķis ir stiprināt daudzpusēju veselības arhitektūru ap PVO lomu. Padomes 2022. gada 3. marta lēmums arī ļauj Savienībai tieši piedalīties PVO sāktajās sarunās par starptautiska nolīguma izstrādi par pandēmiju novēršanu, sagatavotību tām un reaģēšanu uz tām. Turklāt ES ir arī aktīvi iesaistījusies darbā, lai grozītu Starptautiskos veselības aizsardzības noteikumus (SVAN, 2005). ES un G7 un G20 Eiropas partneri arī pauda vienotu nostāju šajos forumos, lai stiprinātu daudzpusējo reakciju uz veselības krīzi.

¹ [Pasaules Veselības organizācijas stiprināšana: ES ir gatava uzņemties vadošo lomu \(6/11/2020\).](#)

² Globālais veselības samits 2021. gada 21. maijā.

³ [G20 valstu un valdību vadītāju Romas deklarācija \(1/11/2021\).](#)

Pašlaik Eiropas Savienība un tās dalībvalstis ir galvenās līdzekļu devējas starptautiskajām iniciatīvām, kas strukturē solidaritātes centienus valstīm ar zemiem un vidējiem ieņēmumiem, piemēram, programmām, ko finansē PVO, un daudzpusējiem fondiem, piemēram, Pasaules fondam AIDS, tuberkulozes un malārijas apkarošanai, *Gavi* vai *Unitaid* iniciatīvai un *ACT-A* iniciatīvai. ES galvenā loma globālās veselības jomā ietver arī **ciešākas sadarbības izveidi veselības jomā ar partnervalstīm, tostarp, izmantojot instrumentu NDICI – "Eiropa pasaulē"**. Tas attiecas uz Eiropas Savienības un Āfrikas Savienības 2022. gada 17. un 18. februāra samitu, ar kuru tika stiprināta Eiropas un Āfrikas sadarbība kontinenta suverenitātei veselības jomā, un otro globālo Covid-19 samitu, kuru Amerikas Savienotās Valstis iniciēja 2022. gada 12. maijā un kurā ASV un ES atkārtoti puda apņemšanos īstenot savu kopīgo 2021. gada septembra programmu pandēmijas apkarošanai ⁴.

Pamatojoties uz savu pieredzi un jo īpaši Covid-19 krīzes laikā ieviestajiem mehānismiem, **Savienība ir apliecinājusi spēju nodrošināt spēcīgu, solidāru un koordinētu humanitāro un veselības reakciju Ukrainai**, pārvietotajiem iedzīvotājiem un visvairāk skartajām valstīm. Krievijas nepamatotā militārā agresija pret Ukrainu, kā arī tās uzbrukumi veselības aprūpes struktūrām ir smagi ietekmējuši veselības aprūpes sistēmas Ukrainā un Eiropā, jo īpaši sakarā ar bēgļu straujo un masveida pieplūdumu kaimiņvalstīs. Tomēr papildus Covid-19 krīzes steidzamībai rodas arī izaicinājumi kara seku pārvarēšanā vidējā termiņā un ilgtermiņā, vēlreiz atkārtot nepieciešamību izstrādāt spēcīgu Savienības globālās veselības stratēģiju.

⁴ Priekšsēdētājas fon der Leienas un prezidenta Baidena paziņojums otrajā globālajā Covid-19 samitā (https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/STATEMENT_22_3050).

Tāpēc šīs secīgās krīzes ir apliecinājušas Eiropas līmeņa nozīmi daudzo globālo veselības problēmu risināšanā. Stratēģiskajā kompāsā ⁵, ko pieņēma 2022. gada 21. martā, lai stiprinātu Eiropas drošības un aizsardzības politiku, jau bija uzsvērts, ka ES ir jāsagatavojas "*[a]rī globāl[ām] veselības krīz[ēm][, kas] var radīt ievērojamu spiedienu uz sabiedrībām un ekonomikām, izraisot tālejošas ģeopolitiskas sekas*". ES globālā rīcība globālās veselības jomā neaprobežojas tikai ar veselības drošības jautājumiem.

Pateicoties Savienības rīcībai pirms šīs krīzes un tās laikā, starptautiskā mērogā tika uzsāktas arī daudzas sabiedrības veselības iniciatīvas, lai atbalstītu veselības veicināšanu un neinfekciozu slimību profilaksi. Visas Eiropas komandas iniciatīvas (tostarp tās, kas vērstas uz pieeju "Viena veselība" krīžu novēršanai) veicinās globālo veselību, kā arī gaidāmās Eiropas kopīgās darbības, ko atbalstīs programma *EU4Health*.

Jaunākā stratēģija par Savienības lomu globālajā veselībā tika pieņemta 2010. gadā. Tā ir balstīta uz Komisijas paziņojumu ⁶ un Padomes secinājumiem ⁷, bet ir pieņemta pirms **lielajām pārmaiņām**, kas notikušas kopš tā laika, piemēram, programmas 2030. gadam un ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) pieņemšana, Parīzes klimata nolīgums, Covid-19 pandēmija, kara atgriešanās Eiropas kontinentā, kā arī jaunu zoonožu (piemēram, pērtiķu baku vīrusa/*Monkeypox*) uzliesmojums. Daudzpusējas reakcijas uz veselības krīzēm strukturēšana ap iniciatīvu *ACT-A* un diskusijas par starptautiskās veselības arhitektūras finansēšanas reformu ir bijuši svarīgi soļi šajā virzienā.

⁵ [Stratēģiskais kompass spēcīgākai ES drošībai un aizsardzībai nākamajā desmitgadē \(21/3/2022\).](#)

⁶ [Komisijas paziņojums "ES loma veselības jomā pasaules mērogā" \(31/3/2010\).](#)

⁷ [Padomes secinājumi par ES lomu globālajā veselībā \(10/5/2010\).](#)

Papildus jau īstenotajiem centieniem ir būtiski atjaunot un stiprināt Savienības globālās veselības stratēģiju, lai ņemtu vērā šīs būtiskās norises, kā tika apgalvots ārlietu un veselības ministru kopīgajā konferencē, kas notika 2022. gada 9. februārī Lionā. 2022. gada 19. maijā G7 valstu veselības ministru sanāksmē komisāres *Stella Kyriakides* un *Jutta Urpilainen* oficiāli paziņoja par ES globālās veselības **stratēģijas pārskatīšanas darba sākšanu.**

Darbs šajā virzienā tagad ir jāturpina un jāīsteno, lai atbalstītu spēcīgu sabiedrības veselības savienību un partnerības un tīklus, kurus Padome apņēma veicināt savos 2021. gada decembrī pieņemtajos secinājumos, tostarp ar reģionālām institūcijām, piemēram, Āfrikas Savienību un Āfrikas SKPC.

Diskusijās, kas notika veselības ministru neformālajā sanāksmē Grenoblē (2022. gada 10. februārī), tika uzsvērts, ka veselība ir savstarpēji atkarīga un starpnozarju joma, tāpēc, pamatojoties uz jau veiktajām darbībām, ir jāintegrē galvenās nozares (piemēram, drošība, tirdzniecība, tehnoloģijas un vide). Ņemot vērā pieaugošo savstarpējo atkarību starp cilvēku, dzīvnieku un vides saskarnēm, klimata un digitālo pārkārtošanos, šīs pārskatītās stratēģijas pamatā būs **pieeja "Viena veselība"** un koncepcija **"veselība visās politikas jomās"**. Starptautiskā līmenī Savienība var balstīties uz konkrētām iniciatīvām, piemēram, augsta līmeņa ekspertu grupu "Viena veselība", ko ierosināja Francija un Vācija un ko uzsāka četrpusējā grupa (PVO, OIE, FAO un UNEP), vai *Prezode* (*Preventing Zoonotic Disease Emergence*).

Savienības uzdevums ir konsolidēt Eiropas redzējumu par globālās veselības jautājumiem un labāk atspoguļot savas vērtības un mērķus, lai Savienības vieta starptautiskos forumos būtu samērīga ar tās ieguldījumu globālajā veselībā.

Lai virzītu diskusijas, prezidentvalsts ierosina šādus jautājumus:

J1: Kādas prioritātes būtu jāiekļauj jaunajā Savienības globālās veselības stratēģijā?

J2: Ar kādiem līdzekļiem mēs varam stiprināt mūsu koordināciju un ietekmi globālās veselības jomā?
